

1 Kādu veidu termiņi attiecas uz civilprocesu?

Laikam ir nozīme tiesību pasaulē. Civillietās tiesiskās situācijas ietekmē un ierobežo divu atšķirīgu veidu termiņi — civiltiesiskie un procesuālie. Uz termiņiem attiecas īpaši noteikumi un aprēķinu metodes atkarībā no tā, vai tie ir materiālo vai procesuālo tiesību termiņi.

Ja vien skaidri nav noteikts citādi, tiesību aktos noteiktie termiņi ir civiltiesiskie termiņi.

Attiecībā uz termiņiem civillietās Portugāles tiesību aktos ir īpaša atsauce uz noilguma, beigu un neizmantošanas termiņiem (Civilkodeksa 298. pants). Tiesības prasīt noilguma termiņu rodas, ja konkrētu tiesību turētājs nav izmantojis šīs tiesības likumā noteiktā laikposmā, ar nosacījumu, ka tiesību subjekts var brīvi izmantot šīs tiesības un viņam saskaņā ar tiesību aktiem nav liegta iespēja šīs tiesības izmantot. Tādējādi atkārtoti tiek apstiprināts tiesisko attiecību noteiktības un drošības nozīmīgums, neļaujot tiesību izmantošanu atlikt uz nenoteiktu laiku. Noilguma termiņa atzīšanu pieprasa persona, kas no tā gūst labumu; tiesa pēc savas iniciatīvas to nevar ierosināt.

Šaurā interpretācijā termiņa beigas nozīmē tiesību vai tiesiskas situācijas izbeigšanos bez atpakaļejoša spēka, kad ir pagājis noteikts laikposms.

Ja termiņa noteikšana nav pušu kompetencē, beigu termiņu tiesa nosaka pēc savas iniciatīvas, un to var prasīt jebkurā tiesvedības posmā. Ja termiņa noteikšana ir pušu kompetencē, beigu termiņš, lai tas stātos spēkā, ir jānosaka tiesā vai ārpus tiesas ceļā.

Neizmantošana nozīmē tādu tiesību neizmantošanu, kuras ļauj pilnīgi vai daļēji kaut ko izmantot, t. i., likumā noteiktā laikposmā izmantot kādus labumus vai ekonomiskas priekšrocības. Neizmantošanas rezultātā attiecīgās tiesības zūd.

Neizmantošanas termiņu tiesa nevar noteikt pēc savas iniciatīvas.

Procesuālos termiņus nosaka tiesību aktos, lai konkrētā veidā ietekmētu lietu (piem., tiesvedības sākšanas vai apstrīdēšanas termiņus), un šādi termiņi ir minimālie vai obligātie termiņi.

Minimālos termiņus izmanto, lai līdz konkrētam brīdim atliktu iespēju veikt kādu darbību vai cita termiņa sākšanos.

Ja obligātais termiņš seko pēc minimālā termiņa, abus periodus uzskata par vienu termiņu.

Procesuālos termiņus var noteikt tiesību aktā vai ar tiesas rīkojumu.

2 Saraksts ar dažādām dienām, kas paredzētas kā brīvdienas saskaņā ar 1971. gada 3. jūnija Regulu (EEK, Euratom) Nr. 1182/71.

Saskaņā ar iepriekš minēto regulu Portugālē ir šādas brīvdienas:

1. janvāris, Lielā piektdiena, 25. aprīlis, 1. maijs, 10. jūnijs, 15. augusts, 8. un 25. decembris.

3 Kādi ir piemērojamie vispārīgie noteikumi par dažādu civilprocedūru termiņiem?

Portugāles civilprocesa tiesību akti parasti paredz, ka tad, ja nav īpašu noteikumu, pusēm ir 10 dienu termiņš, lai pieprasītu tiesai veikt kādu darbību vai sāktu tiesvedību, iesniegtu prasību par spēkā neesamību vai blakusprasību, vai izmantotu jebkādas citas procesuālas tiesības; 10 dienu termiņš pusēm ir atvēlēts arī, lai atbildētu uz otras puses prasību (Civilprocesa kodeksa 149. pants).

4 Ja akts vai formalitāte ir jāveic noteiktā periodā, kas ir šā perioda sākuma brīdis?

Parasti termiņu jebkuras atbildes sniegšanai vienmēr sāk skaitīt, kad tiek paziņots par attiecīgo darbību (Civilprocesa kodeksa 149. panta 2. punkts).

Tiesvedības laikā pusēm paredzētos paziņojumus izsniedz to likumīgajiem pārstāvjiem.

Ja paziņojuma nolūks ir uzaicināt pusi ierasties tiesā personīgi, par to ne vien informē pārstāvi, bet paziņojumu ar ierakstītu pasta sūtījumu nosūta arī attiecīgajai pusei, norādot ierašanās dienu, vietu un mērķi.

Pārstāvjus informē e-pastā (sīkāk sk. 2013. gada 26. augusta Īstenošanas rīkojumu (*Portaria*) Nr. 280/13), un datorsistēma apliecina paziņojuma sniegšanas datumu, pieņemot, ka tas noticis trešajā dienā pēc paziņojuma sagatavošanas vai pirmajā darb dienā pēc minētās dienas, ja minētā diena nav darb diena.

Paziņojumu, kas nosūtīts ierakstītā vēstulē ar apstiprinājumu par saņemšanu, "uzskata par adresātam iesniegtu dienā, kad parakstīts apstiprinājums par saņemšanu, turklāt tas uzskatāms par adresātam iesniegtu, pat ja apstiprinājumu par saņemšanu parakstījis trešā persona, pieņemot, ka vēstule nogādāta tieši saņēmējam, ja vien nav pierādījumu par pretējo" (Civilprocesa kodeksa 230. panta 1. punkts).

Tiesvedībā par tādu finansiālu saistību izpildi, kas izriet no rakstiskiem līgumiem, kuros puses norādījušas savu adresi paziņojumu iesniegšanai, paziņojumu nosūta pa pastu uz norādīto adresi, ar nosacījumu, ka prasības summa nepārsniedz EUR 30 000,00 vai – ja summa pārsniedz minēto summu – nepārsniedz preču vai pakalpojumu nepārtrauktas sniegšanas saistību vērtību. Ja paziņojuma adresāts atsakās parakstīt apstiprinājumu par saņemšanu vai pieņemt vēstuli, pastnieks pirms vēstules atpakaļnosūtīšanas izdara ierakstu par šādu faktu. Uzskatāms, ka izsniegšana ir veikta, pamatojoties uz reģistrēto faktu.

Šādā gadījumā termiņš sākas dienā, kad pastnieks ir reģistrējis šādu faktu.

Ja vēstule nosūtīta atpakaļ tādēļ, ka adresāts tiesību aktā noteiktajā laikā pastā to nav izņēmis, vai tādēļ, ka cita persona, kas nav paziņojuma adresāts, atsakās parakstīt apstiprinājumu par saņemšanu vai saņemt vēstuli, paziņojuma nosūtīšanas procedūru atkārtoti — paziņojuma adresātam nosūta vēl vienu ierakstītu vēstuli ar apstiprinājumu par saņemšanu. Šādā gadījumā norādītajā adresē atstāj uz oficiāli apstiprinātas veidlapas rakstītu vēstuli, kurā ietverta visas obligātās informācijas kopija. Pastniekam jāreģistrē vēstules piegādes dienu un precīza vieta un šāda informācija par vēstules izsniegšanu tūlīt jānosūta tiesai. Ja vēstuli nav iespējams ievietot adresāta pastkastītē, pastnieks atstāj adresātam paziņojumu par vēstuli. Šādā gadījumā par paziņojuma izsniegšanas dienu uzskatāma diena, ko reģistrējis pastnieks, vai, ja atstāts paziņojums, astotā diena pēc minētās dienas (adresātu par to informē pēdējā viņam nosūtītajā vēstulē). Tas arī ir ar paziņojuma izsniegšanu sākta procesuālā termiņa sākums.

Ja paziņojumu izsniedz ar likumīgā pārstāvja, tiesu izpildītāja vai tiesas kancelejas pārziņa starpniecību, termiņu sāk skaitīt no dienas, kad paziņojuma saņēmējs parakstās par tā saņemšanu.

Civilprocesaālajās tiesībās ir paredzēts termiņa pagarinājums (likumdevēja piešķirts papildu laikposms) gadījumā, ja paziņojuma izsniegšanas vieta ir ģeogrāfiski tālu no tiesas, kurā lietu izskata, vai ja paziņojums adresātam netiek izsniegts personīgi. Šādos gadījumos obligātais termiņš sākas tikai pēc šāda termiņa pagarinājuma beigām.

Ja adresāta atrašanās vieta nav skaidri zināma, attiecīgo personu informē, izmantojot publiskus paziņojumus un sludinājumus, vēlāk arī publicējot sludinājumu publiski pieejamā tīmekļa vietnē (sk. iepriekšminētā 2013. gada 26. augusta Īstenošanas rīkojuma Nr. 280/13 24. pantu). Šādos apstākļos uzskata, ka paziņojums ir izsniegts pēdējā sludinājuma publicēšanas dienā. Termiņa pagarinājums sākas paziņojuma izsniegšanas dienā; aizstāvības argumentu iesniegšanas termiņš sākas pēc termiņa likumīgā pagarinājuma beigām.

5 Vai sākuma brīdi var ietekmēt vai mainīt dokumentu nosūtīšanas vai iesniegšanas metode (personīga iesniegšana, ko veic tiesu izpildītājs vai pasta dienests)?

Jā. Sk. atbildi uz iepriekšējo jautājumu.

6 Ja termiņa rītējums sākas ar kādu notikumu, vai diena, kurā šis notikums ir noticis, tiek ņemta vērā, aprēķinot laika periodu?

Darbības, notikuma, lēmuma, izsniegšanas vai paziņošanas faktisko datumu neņem vērā.

Darbības, notikuma, lēmuma faktisko datumu vai dokumenta izsniegšanas un/vai tā paziņošanas datumu, no kura sāk skaitīt termiņu, neņem vērā.

7 Ja termiņš ir izteikts dienās, vai norādītajā dienu skaitā ir kalendārās dienas vai darba dienas?

Tiesību aktā vai ar tiesas rīkojumu noteiktais procesuālais termiņš ir nepārtraukts. Tomēr termiņu pārtrauc tiesu brīvdienu laikā, ja vien procesuālā termiņa ilgums nav seši mēneši vai vairāk, vai ja ar tiesvedību saistītās darbības likumā klasificētas kā steidzamas, izņemot, ja tiesnesis ar pamatotu rīkojumu un pēc pušu uzklaušanās nav nolēmis pārtraukt procesuālo termiņu. Ja termiņš procesuālas darbības veikšanai beidzas dienā, kad tiesas ir slēgtas, termiņu pagarina līdz nākamajai darbdienai.

Tiesu brīvdienas ilgst no 22. decembra līdz 3. janvārim, no Pūpolsvētdienas līdz Otrajām Lieldienām un no 16. jūlija līdz 31. augustam.

8 Ja šis periods ir izteikts nedēļās, mēnešos vai gados?

Mēnešos vai gados izteikta termiņa sākumu nosaka tādā pašā veidā, t. i., termiņš sākas dienā, kas ir nākamā pēc dokumenta izsniegšanas, paziņošanas vai attiecīgā notikuma dienas, no kuras sāk skaitīt termiņu.

9 Kad beidzas termiņš, ja tas ir izteikts nedēļās, mēnešos vai gados?

Dienās izteikts termiņš beidzas, kad pēc termiņa sākuma pagājušas termiņam noteiktās dienas, kā aprakstīts atbildē uz šā jautājuma b) daļu.

Nedēļās, mēnešos vai gados izteikts termiņš, kas sākas konkrētā dienā, beidzas termiņa pēdējās nedēļas, mēneša vai gada attiecīgajā dienā plkst. 24.00. Ja šādas dienas pēdējā mēnesī nav, termiņš beidzas attiecīgā mēneša pēdējā dienā (Civilkodeksa 279. panta c) punkts).

Tā kā svētdienas un valsts brīvdienas ir tiesu brīvdienas, termiņus, kas beidzas svētdienās vai valsts brīvdienās, pagarina līdz pirmajai darbdienai, ja attiecīgā lieta ir jāizskata tiesā.

10 Ja termiņš beidzas sestdienā, svētdienā, svētku dienā vai brīvdienā, vai to pagarina līdz nākamajai pirmajai darba dienai?

Tiesas strādā tikai darbdienās.

Aprēķinot procesuālos termiņus, ievēro noteikumu, ka tad, ja termiņš beidzas dienā, kad tiesas nestrādā, procesuālās darbības veikšanas termiņu pagarina līdz nākamajai darbdienai.

11 Vai pastāv īpaši gadījumi, kuros termiņi tiek pagarināti? Kādi ir nosacījumi, lai termiņus būtu iespējams pagarināt?

Tiesību aktā noteikto procesuālo termiņu var pagarināt minētajā aktā noteiktos gadījumos. Ja puses vienojas, termiņu var pagarināt vienu reizi uz tādu pašu laiku (Civilprocesa kodeksa 141. pants).

12 Kādi ir pārsūdzību iesniegšanas termiņi?

Termiņš apelācijas iesniegšanai ir 30 dienas, skaitot no lēmuma paziņošanas dienas, vai 15 dienas steidzamos gadījumos un gadījumos, kas noteikti Civilprocesa kodeksa 644. panta 2. punktā un 677. pantā.

Ja puse nepilda saistības un tā nav jāinformē saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 249. pantu, termiņš apelācijas iesniegšanai sākas dienā, kad tiek publicēts lēmums, izņemot, ja attiecīgā puse pirms termiņa beigām sāk pildīt savas saistības: tādā gadījumā pusei jāpaziņo spriedums vai rīkojums, un termiņš sākas paziņošanas dienā.

Ja rīkojumus vai spriedumus procedūrā pasludina mutiski, termiņš sākas to pieņemšanas dienā, ar nosacījumu, ka puse ir bijusi klāt vai ir tikusi informēta par to, ka ir jāierodas uz pasludināšanu.

Ja, izņemot iepriekšminētos gadījumus, paziņošana nav vajadzīga, termiņš sākas dienā, kad attiecīgajai personai lēmums kļuvis zināms.

Tajā pašā termiņā, kurā jāiesniedz apelācija, atbildētājs var atbildēt uz apelācijas iesniedzēja prasību.

Prasībā atbildētājs var apstrīdēt apelācijas pieņemamību vai iesniegšanas laiku, kā arī apelācijas iesniedzēja leģitimitāti.

Ja apelācijas mērķis ir ierakstītu liecību pārskatīšana, atbildes iesniegšanas termiņš tiek pagarināts par 10 dienām.

Ja atbildētājs prasa, lai apelācijas tvērums tiktu paplašināts, apelācijas iesniedzējs var atbildēt 15 dienās no prasības paziņošanas dienas.

Ja ir vairāki apelācijas iesniedzēji vai vairāki atbildētāji, pat ja viņus pārstāv dažādi advokāti, katrai no viņu prasībām ir noteikts savs termiņš. Sekretariātam ir pienākums nodrošināt, ka visas lietas tiek izskatītas tām noteiktajos termiņos.

13 Vai tiesas var mainīt termiņus, jo īpaši ierašanās termiņus vai noteikt īpašu ierašanās datumu?

Tiesību aktos noteiktos termiņus nevar saīsināt.

14 Ja aktu, kas paredzēts pusei, kura uzturas vietā, kur viņa gūtu priekšrocību no termiņa pagarinājuma, paziņo vietā, kur tie, kuri tur uzturas, negūst priekšrocību no šī pagarinājuma, vai šī persona zaudē šī termiņa priekšrocību?

Atbildētājs, kam izsniegts uzaicinājums atbildēt uz konkrētu civilprasību, noteiktā termiņā var iesniegt aizstāvības argumentus. Šo termiņu var pagarināt, ja paziņojums izsniegts ārpus apgabala, kurā atrodas tiesvedības tiesa. Aizstāvības argumentu iesniegšanas termiņa pagarināšana ir atkarīga no tā, ka paziņojums tiek izsniegts ārpus apgabala, kurā atrodas tiesvedības tiesa, nevis no paziņojuma adresāta dzīvesvietas — Civilprocesa kodeksa 245. pants.

15 Kādas ir sekas termiņu neievērošanas gadījumā?

Beidzoties obligātajam termiņam, tiesības celt prasību izbeidzas. Tomēr prasību var celt ārpus termiņa gadījumos, kad bijuši pamatoti šķēršļi un, neatkarīgi no minētā, to var arī celt pirmajās trijās darbdienās pēc termiņa, uzreiz samaksājot soda naudu.

16 Ja beidzas termiņš, kādi līdzekļi ir pieejami tiem, kuri termiņus ir nokavējuši, t.i., saistības nepildošām pusēm?

Pēc termiņa beigām procesuālās darbības var veikt gadījumos, kad ir bijuši pamatoti šķēršļi, kā minēts atbildē uz 14. jautājumu, citiem vārdiem sakot, tāda notikuma rezultātā, kurā personas, kam bija jāievēro termiņš, vai šo personu pārstāvji nav vainojami un kurš nav ļāvis laikus veikt attiecīgo darbību. Šādā gadījumā pusei, kas apgalvo, ka tai ir bijuši šādi šķēršļi, nekavējoties jāiesniedz pamatojoši pierādījumi.

Neatkarīgi no pamatojošiem pierādījumiem paredzēto darbību var veikt pirmajās trijās darbdienās pēc termiņa beigām, samaksājot soda naudu, kā minēts iepriekš, un tiesnesis izņēmuma kārtā var nolemt, ka soda nauda ir jāsamazina vai jāatceļ, ja pastāv acīmredzamas ekonomiskas grūtības vai ja summa uzskatāma par acīmredzami nesamērīgu, jo īpaši lietās, kurās nav jāieceļ likumīgai pārstāvis, un attiecīgās darbības ir veikušas pašas puses.

Papildinformācija

[Tieslietu politikas ģenerāldirektorāts](#)

[Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāts](#)

[Oficiālais Vēstnesis](#)

[Juridisko dokumentu datubāze](#)

Lapa atjaunināta: 10/09/2019

Šis lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.